

ครูดีที่สังคมวิไลหา

เมื่อ คนมีอายุมาสังสรรค์กัน เรื่องที่ชอบพูดกันเป็นส่วนใหญ่ก็คือความหลัง เรื่องหนึ่งของความหลังที่เป็นประโยชน์ต่อลูกหลานก็คือ “ครูดีมีลักษณะอย่างไร?” ต่อไปนี้คือข้อสรุปจากการถกแถลงของคนสูงอายุกลุ่มหนึ่ง

ในเบื้องต้นครูที่ดีคือครูที่รักมนุษย์ มีความปรารถนาดีอย่างจริงใจต่อเด็ก ถ้าใครไม่มีสิ่งนี้อยู่ในหัวใจจงอยู่ให้ห่างไกลอาชีพครูให้มากที่สุด จะไปดวงไร่ไหนหรือประกอบกิจการ SME's อยู่ที่ไหนก็จงทำไปเกิด ขออย่างเดียวอย่าได้มาเป็นครูเป็นอันขาด

ผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาไม่ว่าจะเป็นครูหรือผู้บริหารล้วนอยู่ในกิจกรรมของการสร้างคุณค่า (value creation) ด้วยกันทั้งนั้น สร้างคุณค่าให้แก่เด็ก ให้แก่ชุมชน และสังคม ไม่เว้นแม้แต่สร้างคุณค่าให้ตัวครูและผู้บริหารเอง เพราะการศึกษาที่สร้างขึ้นมานั้นมีผลกว้างไกล มีอนุภาพอย่างมหาศาล เพราะสามารถส่งผลกระทบต่อคนไปยังผู้อยู่รอบข้างทั้งหมด

ถ้าครูไม่มีความปรารถนาดีต่อมนุษย์โลกและต่อเด็กนักเรียนที่กันบึ้งหัวใจแล้ว งานที่ทำในแต่ละวันก็คงเป็นไปอย่างซังกะตาย ไม่มีชีวิตชีวา ครูไม่เห็นว่างานที่ตนเองกระทำนั้นมีคุณค่าและคงไม่เห็นชีวิตตนเองนั้นมีคุณค่า

ประการที่สอง ครูที่ดีใฝ่หาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เมื่อไม่แน่ใจในเรื่องที่สอนก็ชวนขอความช่วยเหลือจนชัดเจนเพื่อนำไปสอนเด็ก ไม่มีใครรู้ทุกเรื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะปัจจุบันที่องค์ความรู้กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว ครูที่หยุดนิ่งก็มีแต่ครูที่ขาดลมหายใจหรือตายแล้วเท่านั้น

ประการที่สาม ครูที่ดีเป็นผู้มีหลักการในการครองชีวิตที่ดี เป็นตัวอย่างแห่งคุณธรรม มีหลักเกณฑ์ในการดำเนินชีวิตและมีมาตรฐานของเกณฑ์การวัดผลซึ่งคงที่คงวา เด็กนักเรียนภูมิใจที่ได้คนเช่นนี้มาเป็นครู ก็สิบปีผ่านไปนึกถึงขึ้นมาครั้งใดก็มีแต่ความชื่นชมและสำนึกในพระคุณ

ประการที่สี่ ครูที่ดีเป็นธรรมเสมอหน้า ใส่ใจและให้ความรู้เด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าศิษย์จะเก่งหรือไม่เก่ง ศิษย์รวยหรือจน สวยหรือไม่สวย เป็นลูกหลานของครูร่วมโรงเรียนหรือไม่ได้เป็น นั่งแถวหน้าหรือแถวหลัง เป็นชายหรือหญิง ฯลฯ ไม่เลือกที่รักมักที่ชังอย่างมีอคติเพราะเหตุผลใดเหตุผลหนึ่ง

ประการที่ห้า ครูที่ดีมี “องค์ประกอบ” ของความเป็นครูที่ดีคือเป็นมิตรกับเด็ก เด็กถือว่า “พูดจารู้เรื่อง” มีเหตุผล มีไม่เจ้าอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ครูมีความสามารถทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจจนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งหลังนี้เป็นปัจจัยสำคัญมากเพราะจะทำให้สามารถควบคุมชั้นเรียน ซึ่งเป็นความสามารถที่จำเป็นอย่างยิ่งของความเป็นผู้นำกระบวนการเรียนรู้

ประการที่หก ครูที่ดีเป็นผู้สร้างบรรยากาศและเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ของเด็กซึ่งสำคัญกว่าการสอน หากเด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น ศรัทธาในการมีความรู้แล้ว เด็กจะสามารถไขว่คว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างไม่รู้จบ การเรียนรู้เป็นการฝึกฝนให้รู้จักหาหนทางต่อสู้อุปสรรค ฝึกฝนทักษะการคิด ฯลฯ

ตัวอย่างอันหนึ่งคือเรื่องการสอนให้เด็กว่ายน้ำเป็น ถ้าครูสอนอย่างเดียวไม่ว่าในชั้นเรียนหรือในสระน้ำ เด็กก็ไม่วันว่ายน้ำเป็น แต่ถ้าเด็กได้เรียนรู้เองจากการปฏิบัติ ต้องหายใจเอาน้ำเข้าไปจนแทบจมน้ำบ้าง ตกใจกลัวจมน้ำบ้าง รู้จักตัดแปลนหาวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง ฯลฯ ก็จะทำให้ว่ายน้ำเป็นในที่สุด ดังนั้นครูที่ดีต้อง “สอนน้อยๆ และให้เรียนรู้มาก ๆ”

ประการที่เจ็ด ครูที่ดีมิได้เป็นเพียงครูที่มีความรู้ดี ตั้งใจสอน เสียงดังฟังชัด จนอาจเรียกว่าสอนหนังสือดีเท่านั้น แต่ต้องเป็นผู้ช่วยๆ กระตุ้นให้เด็กคิด เด็กฝัน มีความทะเยอทะยาน ใฝ่ดี มีความคิดในเรื่องเชิงทศศีลธรรม (คิดเองได้ว่าสิ่งใดผิด สิ่งใดถูก) ศรัทธาในการดำเนินชีวิตตามครรลองประชาธิปไตย (เคารพมนุษย์และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง) ฯลฯ และในปัจจุบันจำเป็นต้องส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความเป็นผู้นำ ตลอดจนมีความคิดริเริ่มอีกด้วย

อนาคตของเด็กอยู่ในมือครู เช่นเดียวกับอยู่ในมือของพ่อแม่และสังคม ครูดีสามารถช่วยชดเชยความบกพร่องของพ่อแม่และสังคมได้เป็นอันมาก และการจะเป็นครูดีได้นั้น ต้องเริ่มต้นที่มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ปรารถนาจะเป็นครูที่มีคุณค่า เป็นเบื้องต้น และตั้งใจเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับเด็กทั้งหลาย

You never know what is enough unless you know
what is more than enough.

คุณไม่มีวันรู้ว่าความพอคืออะไร นอกเสียจากรู้ว่าอะไรที่เกินความพอ

William Blake

กวีเอกชาวอังกฤษ ค.ศ.1757-1827

